

УДК 930.25:378](4+71+73)

В. В. БЕЗДРАБКО*

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ З АРХІВІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТІ БРИТАНСЬКОЇ КОЛУМБІЇ ТА РОЗДУМИ ПРО ЗМІСТ АРХІВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Висвітлено історію та сучасний стан магістерської підготовки архівістів у Школі бібліотечних, архівних та інформаційних студій Університету Британської Колумбії. Зауважено на відмінностях історико-архівної та соціокомунікаційної моделей архівної освіти, особливостях і тенденціях розвитку архівної освіти в Україні.

Ключові слова: архівна освіта; архівна наука; модель архівної освіти; магістерська програма з архівних студій; Школа бібліотечних, архівних та інформаційних студій; Університет Британської Колумбії.

Об'єктивно зумовлені потужною експансією інформаційних наук у гуманітаристику чинники детермінували на початку ХХІ ст. перегляд змісту й основ архівної освіти. Якщо до кінця ХХ ст. звично було говорити про історико-архівну модель освіти як традиційну й перевірену часом, то згодом через поширення популярності фаху документознавця-архівіста спеціалісти відзначили становлення ще однієї – соціокомунікаційної. Безперечно, кожна з них має право на існування та не є взаємозамінною, тобто не йдеться про категоричне вирішення питання у форматі “або – або”. Тож у країні, в архівах якої зберігаються документи від ХІІ ст., мають працювати фахівці, компетентності котрих будуть базуватися не лише на науках документально-комунікаційного, інформаційного циклів, але й на глибоких загальних і спеціальних історичних, архівних знаннях.

Саме історико-архівна модель освіти притаманна першим спеціалізованим навчальним закладам Європи, як-то Школа хартій (Франція), школи палеографії, дипломатики та історичних досліджень в Італії, Іспанії, Австрії та ін. країнах, для якої властива чітка орієнтація на галузі історичної науки. Опанування ними гарантувало прочитання архівних документів, зчитування інформації різних часових епох, семіотичних і семантичних характеристик, зовнішніх особливостей. Започаткована в дев'ятнадцятому і розвинута в наступному століттях парадигма ар-

---

* *Бездрабко Валентина Василівна* – доктор історичних наук, професор, професор кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи Київського національного університету культури і мистецтв; старший науковий співробітник відділу архівознавства Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (за сумісництвом).

хівної освіти являла собою систему знань, чітко орієнтовану на такі основоположні опції: держава й архів; нація й історична пам'ять; приватний архів як спосіб самореалізації творчості й самопізнання особи; екологія історичного документа; ідентифікація й самоідентифікація архівіста; самопізнання архівістики; практична архівна методологія. Наративістська, неопозитивістська, лінгвістично-структуралістська, інтерпретативно-конструктивістська, неоантропоцентрична та ін. парадигми гуманітарної науки ХХ–ХХІ ст. пропонували й пропонують зразки-алгоритми вивчення ключових аспектів науки про архіви.

Студювання проблематики архіву багате на різні прочитання й інтерпретації, що доводить особливий гуманітарний дискурс у сучасній науці, коли зміщення теоретичних рамок породжують сміливі й несподівані міждисциплінарні дослідження (і навпаки)¹. І ось у ХХІ ст. це врешті-решт продукує легку ностальгію за класичною емпірією, коли архів є не тільки філософською фігурою, метафорою чи чимось іншим подібним, а матеріальним об'єктом, що асоціюється із простими мисленими конструкціями, переданими лексемами: місце зберігання, справи, “документи, мікрофільми, специфічний запах і акліматизовані приміщення, приглушені голоси, білі рукавички”, – тобто з “унікальним досвідом праці в архіві”².

Звісно, ми свідомі багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників, що вплинули на буття архівів, а отже, й сприйняття архівної справи європейським, американським, іншими суспільствами чи урядовцями, котрі визначали державну архівну політику та безпосередньо виступали гарантами її реалізації. Проте, узагальнюючи спостереження за вказаним відрізком еволюції архівної справи, відзначимо важливість одного з них, що відчутно детермінував її стан, – це рівень професійної кваліфікації тих, хто мав працювати в архіві. Професійні вміння, навички, компетентності, образ, етика *архівіста* стають ключовим об'єктом численних дискусій і студій. Багато інспірацій у цьому належить Міжнародній раді архівів, міжнародним конгресам архівів, національним спілкам (товариствам, асоціаціям) архівістів тощо. Високий рівень професіоналізму архівіста визначають володіння архівними нормами, принципами, технологіями, відкритість до співпраці, постійне підвищення кваліфікації та інші складові, що упродовж багатьох десятиріч успішно культивуються за кордоном³.

В українській архівознавчій думці *архів* і *архівіст* лише віднедавна стали об'єктом посиленої уваги⁴. Після тривалої перерви й панування в науці про архіви суто науково-технологічних, прикладних тем перша хвиля зміщення інтересу спостерігається в 1990–2000-х роках, що пов'язано з відомими суспільно-політичними, культурними чинниками її розвитку. Чільне місце в дискусіях і дослідженнях останніх років належить традиціям і тенденціям підготовки архівістів⁵. Ця тема набула

особливої популярності через затвердження постановою Кабінету Міністрів України № 266 від 29 квітня 2015 р. модернізованого переліку галузей знань і навчальних спеціальностей, за якими має здійснюватися підготовка здобувачів вищої освіти⁶. Не переслідуючи мети дати загальну оцінку змісту цього документа, зупинимось лише на тому, що належить до кола наших фахових інтересів, а саме – *архівній освіті*. Так от, згідно зі згаданою постановою, “архівна справа”, як об’єкт навчальної діяльності, отримала реєстрацію в системі галузей знань, що належать до “Культури і мистецтв”, під шифром 029 спеціальності “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”. При цьому чітко визначено коло “суміжних” професійних занять – інформаційна та бібліотечна. Донині ті існували в межах інших спеціальностей – “Документознавство та інформаційна діяльність” і “Книгознавство, бібліотекознавство та бібліографознавство”. А от стосовно архівного складника, то з 1990-х років він залишався непомітним в історичних спеціальностях, а згодом оприсутнився в документознавстві, соціокомунікаційній галузі знань, що ілюструє існування в 1995–2005 рр. фаху “документознавець-архівіст”. Безперечно, оазою архівної освіти в Україні завжди була і залишається кафедра архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київського національного університету імені Тараса Шевченка⁷.

Вживання при формулюванні спеціальності 029 означника в однині – “справа”, додатково вказує на те, що авторами такої назви на пряму підготовки “інформаційна”, “бібліотечна” й “архівна” діяльності вочевидь сприймаються як *єдина справа*. Це викликало у фахівців неспокійну незгоду. Суть заперечень криється, передусім, у некоректному формулюванні назви спеціальності, коли через кому поєднуються поняття різного порядку: сфери професійної діяльності (архів, бібліотека) та її вид (інформаційна). Погодьмося з очевидним твердженням, що інформаційна діяльність є невід’ємною ланкою роботи архівістів чи бібліотекарів. Тож питання, про яку “інформаційну справу” йдеться в назві, і, що дуже важливо – сферу її практики, так само, як і тлумачення змісту цього словосполучення, наразі залишаються відкритими. Адепти подібного формулювання апелюють до зарубіжного досвіду фіксування архівної та бібліотечної “справи” в межах єдиної спеціальності, повністю при цьому ігноруючи обставини походження такого підходу, що суттєво відрізняються від вітчизняної, а ширше – європейської практик. До того ж у міжнародному варіанті вживання прикметників “інформаційні”, “бібліотечні”, “архівні” стосується означуваного поняття “науки”/“студії”, а не “справа”, і в цьому також полягає суттєва відмінність.

Нині на рівні проектів стандартів бакалаврів, магістрів зі спеціальності 029 “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа” штучно змодельовано простір без урахування основоположних засад розви-

тку архівної освіти та за відсутності чітко означених компетентностей, необхідних для фаху архівіста⁸. На маргінесі професійних інтересів архівна освіта залишилася також у проекті стандарту 032 “Історія та археологія” (бакалавр, магістр)⁹. Питання підготовки кадрів вищої кваліфікації залишається відкритим і нерозв’язаним у площині формування сучасного нормативно-правового поля її розбудови.

Незважаючи на подібний формат, напрями підготовки архівістів і бібліотекарів у зарубіжній практиці існують автономно й базуються на різних бакалаврських, магістерських програмах, які перегукуються між собою на рівні лише деяких спільних дисциплін. Розуміння відмінностей, специфіки діяльності архівістів і бібліотекарів зафіксовано також і в міжнародному класифікаторі професій *International Standard Classification of Occupations 2008*¹⁰. Так, архівісти разом із керуючими документацією об’єднані в одній професійній групі – “Archivists and curators” (“Архівісти і куратори”, індекс 2621), а бібліотекарі і з ними пов’язані фахівці інформаційної галузі – в “Librarians and related information professionals” (“Бібліотекарі та пов’язані з ними фахівці інформаційної галузі”, індекс 2622)¹¹. Разом вони утворюють професійну групу 262 “Librarians, archivists and curators” (“Бібліотекарі, архівісти та куратори”)¹². Інакше кажучи, йдеться про традиційне й органічне співіснування архівістів із керуючими документаційними процесами (у вітчизняному просторі – документознавцями) в одному фаховому полі. Наслідуючи зарубіжний досвід, реформатори архівної освіти проігнорували цей факт, а деякі з них поспішно проголосили про “смерть” документознавства і непотрібність його як науки, звертаючись при цьому до згаданої вище постанови, де те, на їх думку, “розчинилось” в інформаційній справі. Коментувати кінець науки, вважаємо, не варто не тільки через необґрунтованість тверджень і існування іншої точки зору¹³, але й тому, що трансформації, які нині переживає документознавство, є закономірним явищем і завершаться оновленням змісту, відкриттям новітніх векторів та перспектив розвитку. Апелювання до зарубіжного досвіду спонукали ознайомитися з ним ближче, аби розуміти, про яку модель освіти йдеться.

Звісно, врахувати розмаїття пропонованих освітніх програм підготовки архівістів колегами за кордоном у межах статті не вдасться. Проте дозволимо собі стверджувати про поширеність двох моделей архівної освіти: історико-архівної та соціокомунікаційної. Адептами першої з них є переважно європейські навчальні заклади, як-то: Баварська архівна школа (Мюнхен), Марбурзька архівна школа, Школа хартій, Брюссельський вільний університет, Університет Верхнього Ельзасу, Амстердамська архівна школа, школи архівістики, палеографії та дипломатики в Неаполі, Трієсті, Модені, Болоньї, Римі, Флоренції (Італія), Лундський університет (Швеція), Дандський університет (Вели-

кобританія), Абериствітський університет (Великобританія) та ін. Це пов'язано з існуванням значних структурованих масивів історичної документації в європейських архівах, що вимагає відповідних компетентностей архівістів. Варто сказати, що американський, канадський досвід підготовки архівістів від початку тяжів до союзу з керуванням документаційними процесами, а отже, роботу з “активними” й “напівактивними” документами поточного діловодства. Саме тому там формується інший, відмінний від європейського, підхід до змістового наповнення архівної освіти. Зробимо зауваження, фахівці Північноамериканського континенту ніколи не заперечували європейський досвід і вважали історичні дисципліни невід’ємною складовою магістерської підготовки.

Архівна освіта за кордоном – явище багаторівневе, вищим ступенем підготовки якого є магістратура. Яскравим осередком підготовки магістрів із архівістики є *Школа бібліотечних, архівних та інформаційних студій* (School of Library, Archival and Information Studies) Університету Британської Колумбії (University of British Columbia, 1915 р.), розташованого на західному узбережжі Канади в м. Ванкувер. Він має статус державного навчального закладу та входить у десятку найкрупніших університетів Канади. У його структурі налічується 12 факультетів, а освітні рівні включають бакалаврські та післядипломні програми. При факультеті мистецтв функціонує Школа бібліотечних, архівних та інформаційних студій (далі – Школа)¹⁴. Університет Британської Колумбії нами обрано не випадково. По-перше, завдяки високому рейтингу магістерської програми для архівістів, а по-друге, через деяку суголосність освітніх напрямів Школи і спеціальності 029 “Інформаційна, бібліотечна та архівна справа”.

1981 р. тут було започатковано магістерську програму з архівних студій. Для Північноамериканського континенту такий досвід був першим. Засновником та незмінним до 2001 р. керівником магістерської програми став відомий архівіст і педагог Т. Іствуд. 1983 р. за потужної підтримки Асоціації канадських архівістів (Association of Canadian Archivists)¹⁵ та архівних установ Канади перші десять випускників магістерської програми отримали дипломи, що засвідчили їх готовність до високопрофесійної діяльності, у т. ч. і наукової¹⁶.

Передумовою відкриття стало тривале обговорення необхідності створення в країні системи післядипломної освіти для архівістів. 1976 р. з’явився ініційований Асоціацією канадських архівістів документ – “Керівні принципи. Навчальний план архівної підготовки випускників, які здобувають ступінь магістра архівних студій” (далі – “Керівні принципи”)¹⁷ за авторством членів її Комітету з освіти Г. Тейлора та Е. Велча, що згодом знайшов схвалення¹⁸. Самі розробники цього документа були свідомі стосовно недосконалості його окремих положень, зауважуючи, що будь-який навчальний план завжди є компромісом між бажаним і тим, що можна реально втілити в життя¹⁹.

Слухачами магістерської програми, в першу чергу, могли стати дипломовані історики або випускники суміжних з історичною спеціальністю галузей знань чи ті, хто володів практичним архівним досвідом²⁰. Дисципліни, на думку розробників, мали бути загальними і в перспективі на вимогу чи за потреби слухачів доповнені спеціальними. Планувалося також збагачення академічного навчання практикумом в архівах, тривалість якого повинна скласти не менше 25%²¹. Атестація слухачів мала відбуватися за допомогою іспитів та написання магістерської дисертації. Керування підготовкою кваліфікаційної роботи забезпечувалося університетським викладачем спільно з архівістом-практиком. Опублікована тематика випускних досліджень слухачів Школи за 1981–2001 рр. доводить, що більшість із них присвячено нагальним проблемам архівістики і має переважно теоретичний і науково-практичний характер²².

Формалізований пакет курсів і їх зміст, запропонований і затверджений як необхідний для успішного навчання й виховання слухачів, охоплював такі цикли: природа архівів; комплектування архівів; опрацювання архівів; користування архівами; архівний менеджмент²³. Вивчаючи кожен із них, відзначимо прагнення розробників раціонально збалансувати співвідношення між теорією і практикою та логічно послідовно розташувати дисципліни в межах навчальної програми. Твердження авторів про гнучкість запропонованої програми передбачало такі зміни, що не впливали б на якість і фундаментальність її положень. Тривалість навчання, згідно з “Керівними принципами”, мала скласти 30 тижнів, тобто один академічний рік²⁴.

Деталізуючи зміст навчальної програми, назвемо дисципліни. Це – історія архівної справи; походження та розвиток національних і регіональних архівів в Європі та Північній Америці; архівні закони й термінологія; принципи апробації та методи [давніх і сучасних документів]; техніка описування, архівні довідники, індексація; критерії й техніка комплектування; сучасна палеографія і дипломатика, фальшування, виявлення, аутентифікація; філософія доступу, недоторканість приватного життя і право на інформацію; застосування мікрофільмів, мікрофіш та ін. форм репрографії; електронне оброблення даних та інформаційний пошук; довідковий сервіс і методики досліджень; спеціальні (аудіовізуальні, електронні тощо) та окремі види (бізнес-архіви, архіви навчальних закладів, церковні архіви і т. д.) архівів; зберігання документів і функції зберігача; історія адміністративної системи й адміністрування; історія і сучасний стан архівів у США і Канаді; архівне законодавство; керування документацією і архівіст; зв'язки з громадськістю, публікаторство, видавнича справа; облаштування архівної споруди; загальне керування архівною програмою, бюджетом, організацію, кадрами, плануванням тощо; архівіст і бібліотекар як суміжні

професії (міждисциплінарний аспект); архівна професія, архівні асоціації тощо; історичні, бібліографічні джерела; печатки і монети; правничі студії; історія та літератури з науки і техніки²⁵. У програмі чітко виокремлюються історичний, архівознавчий, документознавчий та управлінський компоненти, що вказує на відчутний вплив європейського досвіду підготовки архівістів. Такий підхід означав освоєння досягнень зарубіжних колег із прагматичною метою – адаптації набутого іншими до дещо відмінних умов і змісту праці.

Треба сказати, що розв'язання питання про співвідношення історичного компонента в архівній освіті стало надзвичайно актуальним і супроводжувалося тривалими дискусіями. Лише окремі диспутанти готові були до того, аби відмовитися від історико-архівної спеціалізації архівістів на користь іншої. Один із поборників ідеї відкриття магістерської програми для архівістів Р. Стоукс, пропагуючи здобутки європейців, вважав необхідними для фаху палеографію та інші спеціальні історичні дисципліни²⁶. Проте, оскільки палеографія “не є предметом практичного застосування більшості канадських архівістів”²⁷, європейський досвід було критично переглянуто й доповнено документально-інформаційними дисциплінами. Отож проблему вирішили делікатно через компроміс: у межах магістерської підготовки архівістів задекларували важливість історичної, архівної та іншої “професійної” технологічної складових номенклатури дисциплін навчального плану.

Джерельною основою для його розроблення стали нормативні документи відповідних архівних курсів Державного архіву Канади, Лондонського університету, Університету Вейна (США), Вісконсінського університету (США), Університету Нью-Брансвік (Канада), Національного архіву і служби документації США та ін. освітніх, архівних установ. Додатково порівняльно вивчалися навчальні плани архівістів Школи хартій, Марбурзької, Баварської архівних шкіл та ін. знаних європейських, американських центрів підготовки фахівців для архівної галузі²⁸. Також розробники першої магістерської програми для архівістів активно послуговувалися напрацюваннями відомого тодішнього керманіча Міжнародної ради архівів, доктора філології, професора Школи хартій Ш. Кечкеметі²⁹ та рекомендаціями конференції Товариства американських архівістів (Society of American Archivists) 1973 р., спеціально скликаної для обговорення нагальних освітніх проблем³⁰. Паралельно було проведено ґрунтовні консультації з цією організацією, аби напрацювати спільні засадничі принципи архівної освіти. І хоча єдиних “керівних настанов” згодом не склалося (хоча мріялося про це), проте колективне обговорення сприяло виробленню, на думку розробників, оптимальної моделі підготовки архівістів.

Базою для цього розглядалися різні варіанти: історичний факультет, факультет менеджменту та школа бібліотекарів, але ні в кого не

викликало сумніву, що це має бути університетський рівень освіти³¹. Зауважимо, що про самостійне існування “архівної школи” годі було мріяти через “масштаби” проекту³². Ринок праці диктував необхідність експериментувати з архівною, бібліотечною освітою та підготовкою керуючих документацією, тобто з тими професіями, в яких потреба суспільства не задовольнялася звичними університетськими програмами³³. Зрештою засновники обрали “бібліотечне” середовище розбудови архівної магістерської освіти, що пояснюється історичними умовами розвитку бібліотечної справи й архівістики в Канаді³⁴.

Не вдаючись до детального аналізу контуру першої програми підготовки архівістів, зауважимо, що наступним питанням, яке зустріло широке обговорення серед професійних кіл, був підбір кадрів, котрі мали зайти в аудиторію до слухачів. Відомий британський дослідник М. Кук наприкінці ХХ ст. із великим жалем констатував “світовий дефіцит академічного архівіста”³⁵. Тому чи не найбільшою проблемою відкриття програми став пошук досвідчених архівістів, здатних зайти в аудиторію й передати слухачам практичні вміння та навички на належному теоретичному й методичному рівнях. Це спонукало очільників магістерської програми також запрошувати професуру не тільки із США, але й Європи, забезпечуючи належний рівень викладання.

Перші роки існування програми магістерської підготовки архівістів продемонстрували, що пошук балансу між історичними, архівними й технологічними дисциплінами є доволі проблематичним заняттям³⁶. На глибоке переконання Т. Іствуда, при укладанні планів підготовки архівістів варто уникати однобічності і захоплення лише історичними чи технологічними дисциплінами³⁷. Головна установка розробників магістерської програми з архівних студій звучала так: у професійній практиці архівіст повинен не тільки знати, “як” і “що” робити, але й дати відповідь на питання “чому” це потрібно робити саме так! Таким підходом не тільки стверджувалася історична, але теоретична складові професії архівіста. Попри десятиріччя, що минули від моменту відкриття магістерської програми з архівних студій в Університеті Британської Колумбії, цей досвід залишається надсучасним і важливим для нас. Наприкінці 1990-х років, підбиваючи підсумок понад п’ятнадцятирічного існування магістерської програми, Т. Іствуд визнав програмний вибір 1981 р. виправданим і вдалим, зауваживши на доцільності введення до навчальних планів дисциплін, пов’язаних із вивченням електронних документів, архівів, керуванням документацією, інформацією в новому форматі їх існування³⁸. І вже в 2001 р. магістерська програма з архівістики включала такі курси: проектування баз даних; стандарт-бази архівної автоматизації: теорія і практика; керування електронними документами; проблеми цифрового законодавства та ін.³⁹ Курс на спеціалізованого архівіста (*extreme archivist*) ХХІ ст., присутнього від початку життєвого циклу документа і до його завершення, підтримано знову.

Відтоді магістерська програма підготовки архівістів пережила неодноразово змістові трансформації. Нині панелі обов'язкових й основних дисциплін складають: архівна дипломатика; класифікація та опис архівів; керування поточними документами; історія документування; відбір і комплектування архівних документів; історія канадської адміністративної системи; архівні публічні послуги; передові класифікації та опис архівних документів; керування аудіо-, відео- й нетекстовими документами; збереження електронних документів; архіви та веб; системи документації в цифровому середовищі; архівне описання з використанням відкритого вихідного коду; електронна дипломатика та електронні документи судової експертизи; метадані упродовж життєвого циклу документів; електронні бібліотеки; цифрові зображення та текстові колекції; управлінські документи й інформація; адміністрування документами згідно зі свободою та захистом інформації; архівні системи і професія; цифрові документи; фінансові документи: теорія і практика; приватні архіви; архіви, документація і право; збереження [документів], архівні дослідження й наукові знання та ін. Декілька з них мають "інформаційне" забарвлення, а саме: IT-безпека, інформаційна безпека, управління ризиками; інформаційні технології й архіви; розроблення баз даних; інформаційна візуалізація та візуальна аналітика; менеджмент інформаційної установи; дослідження даних менеджменту для інформаційних професіоналів⁴⁰. Слід також відзначити низку архівознавчих дисциплін, що є спільними для підготовки магістрів з архівних, бібліотечних, інформаційних наук, наприклад: керування поточними документами, архіви та веб, архіви, документація і право та ін.

Не вдаючись до подробиць особливостей організації навчання та атестації слухачів на підтвердження рівня підготовки, студентських наукових програм, мережі зв'язків з іншими професійними центрами та Асоціацією канадських архівістів, відмітимо лише доволі однозначне змістове наповнення навчальної програми. На цих засадах побудовано освітні програми архівістів, наприклад, у Школі бібліотечних, архівних та інформаційних студій Лондонського університетського коледжу⁴¹, в Центрі архівних студій Ліверпульського університету⁴² чи деінде. Тобто, йдеться про те, що освітні осередки, зайняті підготовкою архівістів, бібліотекарів чи фахівців в інформаційній галузі, мають відмінні між собою й професійно орієнтовані програми, які не передбачають підміну обов'язкових і основних курсів іншими сумнівними, часто близькими за змістом дисциплінами.

Вважаємо досвід відкриття магістерської програми з архівних студій Університету Британської Колумбії цілком доречним і вартим уваги. Нині в Україні триває обговорення проекту стандарту вищої освіти зі спеціальності 029 "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" для магістрів. Тож бажання реформаторів модернізувати архівну освіту має

доповнюватися зважанням на чинну практику зарубіжних колег. Наразі головним завданням є її гармонізація згідно з міжнародними класифікаторами освіти при збереженні традицій, що склалися через давність архівної справи в Україні. Це має відбуватися з урахуванням існування двох моделей освіти: історико-архівної та соціокомунікаційної. Тому погоджуємося з колегами в тому, що освітні програми для підготовки архівістів повинні базуватися на історико-архівному, документально-комунікаційному, технологічному компонентах. Варто бути свідомими також важливості нині не академічних дискусій, а конкретних дій, спрямованих на справжню модернізацію архівної освіти; перегляд традиційної номенклатури дисциплін; органічне насичення планів інформаційними, технологічними курсами при збереженні так необхідного історико-архівного компоненту; розроблення модерних освітніх програм; забезпечення здобувачів новітніми аналоговими й мережевими навчальними виданнями; підготовку наукових кадрів з архівістики, участь у міжнародних освітніх проектах, програмах; створення адекватних об'єктивним умовам розвитку архівної справи нормативно-правових актів її розбудови та залучення для їх розроблення фахівців галузі; науково-методичну й консультаційну підтримку представників Державної архівної служби України і Спілки архівістів України. Лише раціонально виважений комплекс заходів і консолідована співпраця професіоналів, а не випадкових осіб, адміністраторів вищої школи, дозволять архівній освіті належно відповісти на виклик часу.

---

¹ Доманська Е. Архів як цілість (assemblage) людських та нелюдських чинників//Історія на сучасна гуманітаристика. Київ, 2012. С. 188–201.

² Там само. С. 191.

³ Кисельова Л. А. Визначення європейських стандартів у сфері архівної справи і діловодства//Державне управління та місцеве самоврядування. 2012. Вип. 4. С. 149.

⁴ Ми свідомі тяглості теми в українській науці, проте вважаємо перші проби емпіричного рівня на тему “Архів – архівіст” пропедевтичними стараннями, порівняно з синхронними досягненнями зарубіжної науки.

⁵ Бездрабко В. Архівна освіта в Україні: моделі й шляхи розвитку//Сімнадцять джерелознавчі читання, присвячені 150-річчю з дня народження Михайла Грушевського: матеріали Всеукраїнської наукової конференції, 16 листопада 2016 р. Київ, 2016. С. 96–99; Матяш І. Б. Архівна освіта і наука в Україні 1920–1930-х років. Київ, 2000. 591 с.; Палієнко М. Г. Історичні традиції та сучасні тенденції розвитку європейської і американської моделі архівної освіти//Архіви України. 2015. № 3. С. 35–60 та ін.

⁶ Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 266 від 29. 04. 2015 р. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/46971/ (дата звернення: 05. 04. 2017).

⁷ *Калакура Я. С., Щербак М. Г.* 70 років архівознавчій кафедрі Київського університету//Архіви України. 2014. № 4/5. С. 338–345.

⁸ Проекти стандартів вищої освіти. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoji-osviti.html> (дата звернення: 05. 04. 2017).

⁹ Там само.

¹⁰ International Standard Classification of Occupations: structure, group definitions and correspondence tables: ISCO-08. Geneva, 2008. Vol. 1. 433 p.

¹¹ Ibid. P. 85.

¹² Ibid.

¹³ *Земсков А. И.* Документоведение – было, есть и будет (обзор зарубежных сайтов)//Научные и технические библиотеки. 2006. № 7. С. 63–73.

¹⁴ Теперішню назву Школа бібліотечних, архівних та інформаційних студій отримала в 1981 р. Від моменту заснування вона називалася Школою бібліотечних та інформаційних студій (1961 р.).

¹⁵ *Сапонов А. О.* Асоціація канадських архівістів: віхи історії//Архіви України. 2016. № 2. С. 158–167.

¹⁶ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master of Archival Studies Programme at the University of British Columbia//Archivaria. 1983. Vol. 16. P. 35.

¹⁷ *Taylor H. A., Welch E.* Association of Canadian Archivists: Guidelines Towards a Curriculum for Graduate Archival Training Leading to a Master's Degree in Archival Science, 1976//Archivaria. 1983. Vol. 16. P. 44–49.

¹⁸ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master... P. 35.

¹⁹ *Taylor H.A., Welch E.* Association of Canadian Archivists...P. 44.

²⁰ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master... P. 39.

²¹ *Taylor H. A., Welch E.* Association of Canadian Archivists... P. 46.

²² *Eastwood T.* Archival Research: the University of British Columbia Experience//The American Archivist. 2000. Vol. 63. Pp. 254–257; *Eastwood T.* Nurturing Archival Education in the University//The American Archivist. 1988. Vol. 51. P. 252.

²³ *Taylor H. A., Welch E.* Association of Canadian Archivists... P. 48.

²⁴ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master... P. 36.

²⁵ Elements in Existing Training Programmes//Archivaria. 1983. Vol. 16. P. 49–51.

²⁶ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master... P. 39.

²⁷ Ibid.

²⁸ Hours of Academic Training in Some Archival Programmes//Archivaria. 1983. Vol. 16. P. 51.

²⁹ *Kecskeméti C.* La formation professionnelle des archivistes: liste des écoles et des cours de formation professionnelle d'archivistes. Bruxelles: Conseil international des archives, 1966. III, 94 p.

³⁰ A Message from the SAA President//SAA News Letter. 1973. № 3. URL: http://files.archivists.org/periodicals/Archival-Outlook/Back-Issues-1973-2003/saa_newsletter_1973_03.pdf (дата звернення: 07. 04. 2017).

³¹ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master... P. 37.

³² Ibid. P. 38.

³³ Ibid.

³⁴ *Eastwood T.* Nurturing Archival Education... P. 228–251.

³⁵ *Cook M.* The Planning of an Archives School//Journal of the Society of Archivists. Vol. 5. 1972. P. 243.

³⁶ *Eastwood T.* The Origins and Aims of the Master... P. 40.

³⁷ *Ibid.* P. 41.

³⁸ *Eastwood Terry.* Reforming the Archival Curriculum to Meet Contemporary Needs//*Archivaria*. 1996. Vol. 42. P. 82.

³⁹ *Eastwood T.* Archival Research... P. 254.

⁴⁰ Courses overview//University of Bergen. URL: <http://slais.ubc.ca/programs/courses/course-list/> (дата звернення: 07. 04. 2017).

⁴¹ MA in Archives & Records Management//UCL. INFORMATION STUDIES. URL: <http://www.ucl.ac.uk/dis/study/pg/TMAARMSING01B> (дата звернення: 08. 04. 2017).

⁴² Courses and programmes//University of Liverpool. Centre for Archive Studies. URL: <https://www.liverpool.ac.uk/centre-for-archive-studies/courses/#d.en.528874> (дата звернення: 08. 04. 2017).

The article is devoted to the history and current state of archival Master's training at the School of Library, Archival and Informational Studies at the University of British Columbia. The point was made on the differences of historical archival and socio-communicational models of archival education, characteristics and trends of archival education in Ukraine.

Key words: archival education; archival science; model of archival education; master's program of archival studies; School of Library, Archival and Information Studies; University of British Columbia.